

SAIMAANNORPAN SUOJELUTYÖRYHMÄ 2012

SUOJELUTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika 16.5.2024, klo 12.00–13.50

Paikka Teams - kokous

Läsnä	Ahosola Taina	Oriveden kalatalousalue
	Alakoski Riikka	Metsähallitus
	Asikainen Teuvo	Heinävedenreitin kalatalousalue
	Gustafsson Tapio	Kalatalouden keskusliitto
	Haapanen Kimmo	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Hartikainen Milla	Joroisten kunta, Varkauden kaupunki
	Hentinen Teemu	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Hämäläinen Timo	Puumalan kunta
	Härkönen Harry	Etelä-Savon kalatalouskeskus ry, Virtasalmi - Joroinen kalatalousalue
	Jokinen Simo	Kaakkois-Suomen ELY-keskus
	Karels Aarno	Eteläisen-Saimaan kalatalousalue
	Keskinen Tapio	Luonnonvarakeskus
	Kiljunen Mikko	Raija ja Ossi Tuuliaisien säätiö
	Kirjavainen Eija	Maa- ja metsätalousministeriö
	Laitinen Marjatta	Heinäveden kunta
	Lax Marika	Etelä-Savon ELY-keskus, siht.
	Liukko Ulla-Maija	Suomen ympäristökeskus
	Majuri Henna	Suomen Ammattikalastajaliitto ry
	Menna Tomi	Eteläisen-Saimaan kalatalousalue
	Mutanen Jari	Etelä-Savon ELY-keskus, pj.
	Nieminen Tero	Pohjois-Savon ELY-keskus
	Peltonen Lasse	Itä-Suomen yliopisto
	Poutamo Sanna	Etelä-Savon maakuntaliitto
	Ralli Kaisa	Sulkavan kunta
	Rautio Ari	Juvan kunta
	Sallinen Leo	Puruveden kalatalousalue
	Sivonen Matias	Itä-Suomen yliopisto
	Soramäki Arja	Nestorisäätiö
	Suvantola Leila	Ympäristöministeriö
	Tarkiainen Janne	Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
	Tiainen Kaarina	Suomen luonnonsuojeluliitto ry
	Tielinen Juha	Taipalsaaren kunta
	Timonen Tarja	Kiteen kaupunki
	Tolvanen Petteri	WWF Suomi
	Ustinov Arto	Etelä-Savon ELY-keskus, siht.
	Vainikka Anssi	Itä-Suomen yliopisto

27.5.2024

Kokouksen avaaminen

Jari Mutanen avasi kokouksen todeten, että työryhmällä on tärkeä tehtävä, joka ei kuitenkaan ole helppo suojelun ja muiden haasteiden yhteensovittamisen osalta. Saimaannorpan tulevaisuus on epävarma jo pelkästään ilmastonmuutoksen aiheuttamien uhkien osalta. Työryhmällä on halu kehittää toimintaansa ja siihen onkin poikkeuksellinen mahdollisuus ulkopuolisten fasilitaattorien tuella. Siihen liittyen yhteisistä pelisäännöistä päättäminen on tärkeää. Lisäksi pyrkimyksenä on lisätä työryhmän sisäistä vuorovaikutusta.

Uusien jäsenten hyväksyminen

Työryhmän uusiksi jäseniksi hyväksyttiin:

- Teuvo Asikainen, Heinävedenreitin kalatalousalue (seurantaryhmä, varsinainen jäsen)
- Marika Lax, Etelä-Savon ELY-keskus (seurantaryhmä ja asiantuntijaryhmä, Arto Ustinovin varajäsen)
- Arja Soramäki, Nestorisäätiö (seurantaryhmä)

Tilannekatsaus pesinnän ja pesälaskentojen onnistumisesta 2024

Riikka Alakoski Metsähallituksesta kertoi saimaannorpan pesintäolosuhteista ja laskentojen onnistumisesta.

Talven sääolosuhteet olivat vaihtelevia, mikä vaikutti myös havaittujen kuuttien määrään ja pesimäaikaiseen selviytymiseen. Talvi oli kylmä ja luonnonkinoksia muodostui hyvin tammi-helmikuussa. Apukinoksia tehtiin 270 ympäri Saimaata. Kokonaisuutena pesintäolosuhteet eivät kuitenkaan olleet suotuisia mm. helmi-maaliskuun vaihteessa olleen lauhan jakson ja Saimaan vedenkorkeuden laskun vuoksi. Havaittujen kuuttien määrä jää pienemmäksi ja pesään kuolleita kuutteja on havaittu enemmän kuin viime vuonna.

Kuutteja syntynyt kalastusrajoitusalueen reunalle ja ulkopuolelle Louhivedellä, Sulkavan Pihlajavedellä ja Suur-Saimaalla. Vielä ei ole mahdollista tehdä yhteenvetoa poikasmäärästä tai kannan kokoarviota ja tuloksista kerrotaan tarkemmin myöhemmin.

Asiantuntijaryhmän puheenvuoro

Riikka Alakoski kertoi saimaannorppien siirron tilanteesta. Saimaannorppien siirtoja yritetään tänä keväänä. Siirtojen lähdepopulaationa toimii Pihlajavesi. Kolovedelle siirretään maksimissaan yksi naaras ja Etelä-Saimaalle maksimissaan kaksi yksilöä. Itä-Suomen yliopisto tiedottaa maastokauden jälkeen siirtojen onnistumisesta.

Arto Ustinov esitteli saimaannorpan suojelun toimenpidesuunnitelman toteutumistilannetta. Suunnitelmassa kiireellisiksi arvioituja toimenpiteitä on kaikkia edistetty ja osa on jo toteutettu. Toteutumisen seurantataulukko on muiston liitteenä. Siihen liittyvät täydennystarpeet lähetetään tiedoksi Artolle.

27.5.2024

Suojelutyöryhmän Huoneentaulu ja Toimenpideohje

Lasse Peltonen (ympäristökonfliktien hallinnan professori) ja Matias Sivonen (ympäristöpolitiikan väitöskirjatutkija) Itä-Suomen yliopiston Historia- ja maantieteiden laitokselta keräsivät laadittujen dokumenttien tarkoitusta sekä laatimisperusteita ja esittelivät luonnokset suojelutyöryhmän huoneentauluksi ja toimenpideohjeeksi. Ne oli koottu yhdessä Suojelutyöryhmän puheenjohtajien ja sihteerien sekä ministeriöiden edustajien kanssa edellisen syksyn kokouksen pohjalta. Luonnoksiin oli tullut muutamia kommentteja ennen tätä kokousta.

Kokouksessa esitettiin tarkennusta toimenpideohjeeseen ministeriöiden roolituksen selvittämiseen liittyen. Todettiin, että myös jotain muita tarkennuksia vielä tarvitaan, jotta kaikki hyväksyvät huoneentaulun ja toimenpideohjeen. Sovittiin, että tarkennuksia ja muutoksia toivovat ovat yhteydessä Artoon, Matiakseen tai Jariin ennen seuraavaa kokousta syksyllä. Syksyn kokouksessa tavoitteena on hyväksyä sekä huoneentaulu että toimenpideohje.

Päätettiin kokousjärjestelyihin liittyen, että jatkossa kevään kokoukset järjestetään etäyhteydellä ja syksyn kokous läsnä-tilaisuutena Savonlinnassa.

Vuosikello

Arto Ustinov esitteli saimaannorpan suojelun strategian toimenpidesuunnitelman vuosikellon. Asiantuntijaryhmän kokousten aikataulusta sovittiin, että ne pidetään jatkossa helmikuussa, jotta niissä voidaan kertoa tehtyjen apukinosten määrät.

Keskustelussa tuotiin esille myös Metsähallituksen järjestämät tilaisuudet, joihin ovat tervetulleita kaikki norppatöihin osallistuvat vapaaehtoiset ja muut, joita aihe koskettaa. Tilaisuuksista tiedotetaan sähköpostilistalla, johon voi liittyä laittamalla sähköpostia Riikka Alakoskelle.

Muut asiat

Jari Mutanen kertoi Saimaan vedenpinnankorkeuksien tilanteesta. Saimaan vedenpinnankorkeus on poikkeuksellisen korkea. Vaikutukset norpan karvanvaihtomahdollisuuksiin ovat kuitenkin todennäköisesti vähäiset.

Kaarina Tiainen ilmoitti, että heillä on käynnissä kampanja norppaturvalliseen pyydykseen liittyen. Kampanjassa kartoitetaan kyselyllä näkemyksiä norppaturvallisesti pyydytystä kalasta (https://q.surveypal.com/Norppaturvallisesti_pyydetyn_kalan_merkki/0). Lisäksi Suomen luonnonsuojeluliitto osallistuu lauantaina 15.6.2024 Liperissä järjestettävään kesätapahtumaan, jossa tiedotetaan norpasta ja jaetaan norppaturvallisista katiskoja. Katiskan voi myös varata etukäteen.

Eija Kirjavainen totesi, että kaupallisen kalastuksen korvausten maksuun on tullut muutoksia (<https://mmm.fi/-/saimaan-kaupallisten-kalastajien-taloudellisten-menetysten-korvaaminen-muuttuu>).

27.5.2024

Keskusteltiin tarpeesta tarkentaa kalastusasetusta saimaannorpalle turvallisen katiskan nielun määritelmästä. Siihen tulisi lisätä, että nielu ei saa missään olosuhteissa venyä yli 150 mm, samalla tavalla kuin rysän kohdalla on todettu.

Keskusteltiin Saimaannorppa ja rantajäät tutkimuksesta, joka nykyään jatkuu ympäristöhallinnon viranomaistoiminnan kautta. Kaakkois-Suomen ELY-keskus seuraa Saimaan vedenpinnan vaihteluita mm. siksi, että vedenpinnatason säätelyn kautta voidaan vähentää saimaannorpan pesintään vaikuttavia riskejä.

Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään 31.10.2024 Savonlinnassa.

Muistion laativat Marika Lax ja Arto Ustinov

Liitteet	Tilannekatsaus pesinnän ja pesälaskentojen onnistumisesta 2024 Toimenpidesuunnitelman toteutumataulukko Huoneentaulu ja Toimintaohje Vuosikello
Tiedoksi	Eero Korhonen, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Lauri Puhakainen, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tarja Haaranen, ympäristöministeriö, Luontoympäristöosasto

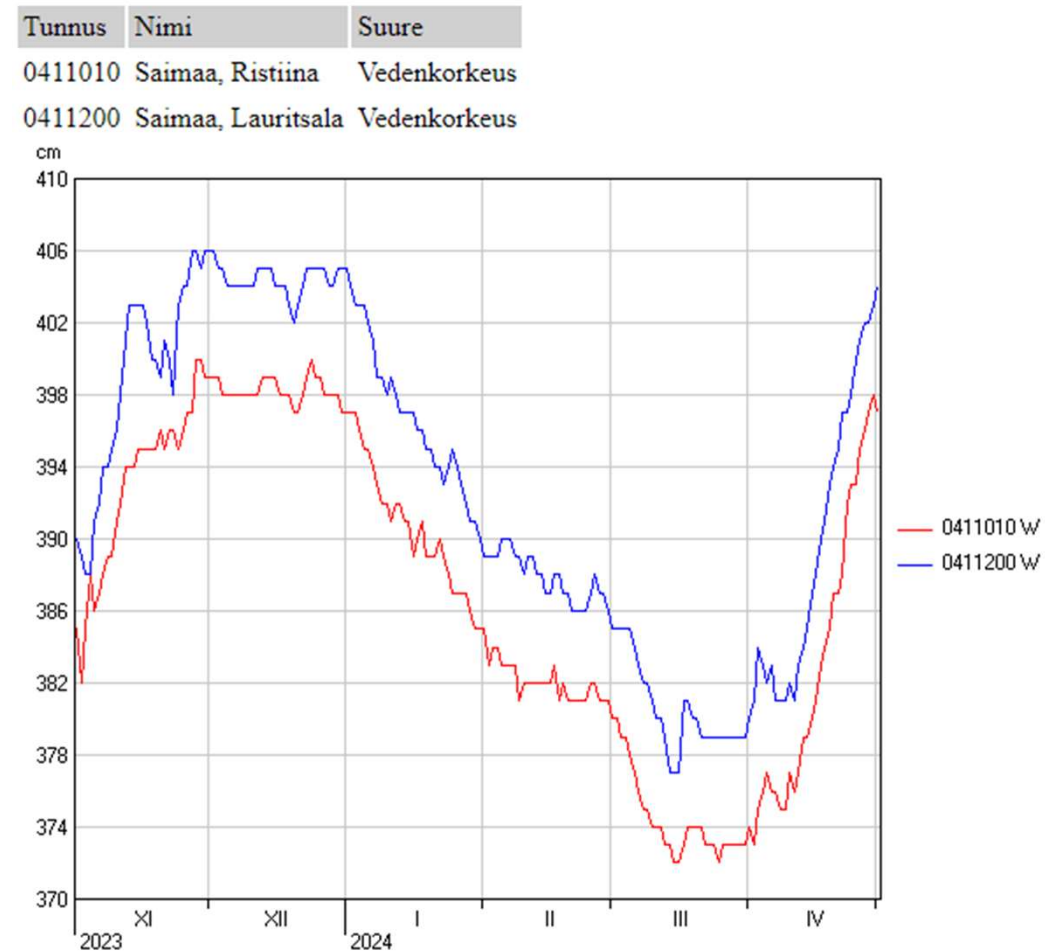

Tilannekatsaus pesinnän ja pesälaskentojen onnistumisesta 2024

Metsähallitus, Riikka Alakoski 16.5.2024

Olosuhteet

- Sääolosuhteet olivat kaikkiaan vaihtelevat, talvi oli kuitenkin kylmä ja luonnonkinoksia muodostui hyvin tammi-helmikuussa
  - Eteläisellä Saimaalla luonnonkinoksia oli Lietvedeltä lähtien, Lintusalon alapuolella oltiin pitkälti apukinosten varassa
- Apukinoksia tehtiin 270 ympäri Saimaata
- Paksu lumikerros hidasti teräsjään muodostumista ja useilla paikoilla noin puolet jäädästä oli kohvaa
- Helmikuun loppupuolella ja maaliskuun puolivälissä ja loppupuolella oli muutaman päivän lauhhat jaksot, jolloin satoi myös vettä
- Saimaan vedenkorkeus laski noin 26 cm jäätyksen ja 20.3. välillä

Syken avoin data (ladattu 14.5.2024)

Pesälaskennat ja pesäpaikkasukellukset

- Olosuhteet laskennoille ja pesinnälle eivät olleet yhtä hyvät kuin kahtena aikaisempana vuotena
- Pesälaskennat tehtiin 1.-19.4.
- Hyvä laskenta-aika jäi alle kahteen viikkoon, pääsääntöisesti paras ajankohta oli 8.-14.4., Suur-Saimaalla heti huhtikuun alussa

- Heti pääsiäisen jälkeen olisi ollut pesiä hyvin näkyvillä, mutta 2.-3.4. tulleet lumisateet peittivät romahtaneet pesät
- Kovien virtaamien takia erityisesti virtaisat alueet sulivat nopeasti, eikä kaikkialle päästy
- Yöpakkasten puuttumisen vuoksi jo 15.4. oli pitkälti liian myöhäistä ja sulaa
- Pesien havaitseminen oli paikoin haastavaa, osa pesistä oli esim. romahtanut jo aiemmin vedenpinnan laskun myötä ja rantajäät rikkoutuneet
  - Havaittujen pesien määrä jää vähäisemmäksi kuin viime vuonna, erityisesti makuupesiä ja kuolleiden kuuttien syntymäpesiä jäi löytymättä

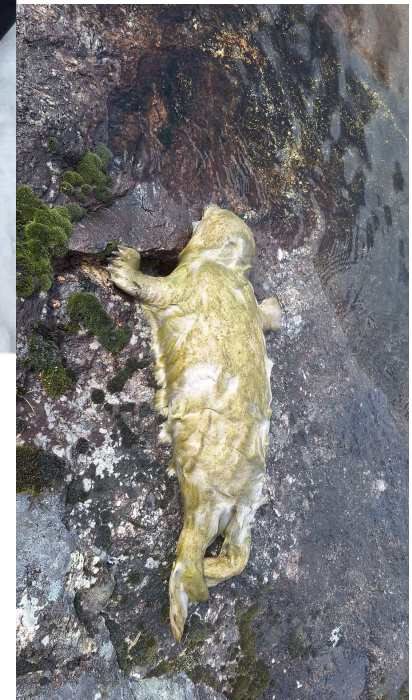

- Havaittujen kuuttien määrä jää pienemmäksi kuin viime vuonna
  - Kuutteja syntynyt kalastusrajoitusalueen reunalle ja ulkopuolelle Louhivedellä, Sulkavan Pihlajavedellä ja Suur-Saimaalla
- Pesään kuolleita kuutteja kuitenkin jo enemmän kuin viime vuonna
  - 12 kpl 14.5. mennessä
  - Kuolleisuus lasketaan osuutena havaittuihin kuutteihin, joten prosentti on tänä vuonna suuri (>10 %)
  - Havaitsemattomat kuutit saattavat olla kuolleita, kaikkea kuolleisuutta ei havaita
- Sukelluksissa löydetty tänä vuonna 5 kuutin ruhoa (42 % kuolleista)
- Keskimäärin kymmenen vuoden aikana kolmasosa kuutin ruhoista löytynyt sukeltamalla

<https://www.metsa.fi/luonto-ja-kulttuuriperinto/lajien-suojelu/saimaannorppa/norppakannan-seuranta/>

<https://www.metsa.fi/luonto-ja-kulttuuriperinto/lajien-suojelu/saimaannorppa/norppatilanne/>

SAIMAANNORPAN SUOJELUN STRATEGIA JA TOIMENPIDESUUNNITELMA 2022-2026
TOIMENPIDESUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN Tilanne 31.5.2024

Tavoite	Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Aikataulu, merkitys ja pääasialliset toimijat	Toteutuma
Kalanpyydyskuolleisuus ei estä strategian mukaista saimaannorppakannan kasvua.	Kalastusrajoitukset vähentävät sivusaaliskuolleisuutta ja ovat samasisältöisiä sekä alueellisesti yhtenäisiä saimaannorpan suojelun kannalta tärkeimmillä alueilla.	Asetetaan verkkokalastuskielto ja kielletään saimaannorpalle vaarallisimmat pyydykset ensisijaisesti sopimuksilla. Varmistetaan valtioneuvoston asetuksella alueen ja rajoitusten yhtenäisyys. Vähennetään verkkokalastuksen aiheuttamaa riskiä kuuteille tiedotuksella erityisesti heikkojen pesimäolojen vuosina.	Jatkuva N, T *** MMM, POSELY	Kalastusrajoitusalueen pinta-alan kehitys: 2020: 277 000 ha 2021: 291 682 ha 6.9.2022: 293 840 ha: asetusalue 279 831 ha, sopimuksia 246 348 ha, Valtion vedet 23 929 ha 3.10.2023: 298 900 ha
	Saimaannorpan suojelua ja monipuolista kalastusta yhteensovitetään Saimaalla.	Laajennetaan vapaaehtoisella sopimusmenettelyllä rajoitusalueetta asetusalueen reuna-alueella, 212 km ² suuruisella alueella ja lisäksi vuosittain uusilla pesimäalueilla.	Jatkuva T*** MMM, POSELY, KTK, OK	

	Lainsäädäntöä kehitetään havaittujen puutteiden ja tarpeen mukaisesti.	Muutetaan kalastuslakia niin, että saimaannorpan sivusaalisilmoitus tehdään Metsähallitukselle, eikä Luonnonvarakeskukselle. Selvitetään kaupallisen kalastuksen toimintamahdollisuuksien edistämiseksi poikkeuslupien mahdollisuudet.	Kiireellinen * MMM	Laki kalastuslain muuttamisesta (448/2023) 62 §: Saimaannorpan jäämisestä pyydykseen on pyydyksen haltijan ilmoitettava viipymättä Metsähallitukselle.
Kalastuksessa ja sen kehittämisessä otetaan huomioon saimaannorpan suojelun tarpeet.	Pyyntitapojen ja norppaturvallisen kalastuksen kehittäminen.	Jatketaan kaupallisen kalastuksen ja vapaa-ajankalastuksen pyydysten kehittämistä hankerahoituksella yhdessä kalastusvälinevalmistajien, kalastajien, tutkijoiden ja asiantuntijoiden kanssa. Kehitetään vapaa-ajankalastajalle kevätaikaiseen kalastukseen rantarysä. Parannetaan Saimaalla käytettävien katiskojen norppaturvallisuutta. Kannustetaan norppaturvalliseen kalastukseen ja opastetaan myös rajoitusalueen sekä rajoitusajan ulkopuolella ottaen huomioon pyydysten soveltuvuus eri lajien pyyntiin eri vuodenaikoina.	Kiireellinen T** LUKE, UEF, MH, POSELY KKL, SVK KTK, POSELY, MH MH, ELY, MMM	MH: osallistuu ja kommentoi tarpeen mukaan LUKE: Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa testattu 3 rysätyyppiä, joista varteenotettavimman osalta testausta jatketaan, hinta saattaa olla lopulta ongelma käyttöön ottamiselle ? Edistetty Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa LUKE:n työnä. Järjestöillä oleellinen merkitys viestinnässä ja rysän käyttöön otossa. MH: viestintä ja valvonta. MH: viestintä ja valvonta. MH LIFE some viestintäkampanja 2023 ja ympäristöministeri Mykkäsen kanssa yhteistiedote heinäkuun verkkokalastuksen välttämisestä.

<p>Saimaan kalastusrajoitusten vaikutukset suojeluun ja kalakantoihin tunnetaan.</p>	<p>Selvitetään kalastusrajoitusten vaikutuksia lajisuojeluun, kalakantoihin ja kalastukseen.</p>	<p>Toteutettava lähivuosina T * LUKE, MMM, MH</p>	<p>Selvitystyö tehdään tällä strtegiakaudella</p>
<p>Selvitetään tietotarpeet saimaannorpan suojelun ja kalastuksen yhteensovittamiseksi.</p>	<p>Selvitetään rysämateriaalien vaikutus pyydyskuolleisuuden riskiin ja sovelletaan tuloksia kalastusrajoitusten kehittämisessä.</p> <p>Selvitetään verkon ankkuroinnin ja painojen merkitys sivusaaliskuolleisuuden vähentämisessä.</p> <p>Tarkastellaan muikkuverkkojen aiheuttamaa kuolleisuutta ja selvitetään syyt pyydyskuolleisuudelle pyydysteknisten ominaisuuksien suhteen.</p> <p>Tutkitaan kalastusrajoitusten aiheuttamat saalismenetykset ja vaikutukset kaupallisessa nuotta- ja rysäkalastuksessa. Lisäksi tutkitaan saimaannorpan aiheuttama vaikutus saalismenetyksiin.</p>	<p>Kiireellinen T** LUKE, MMM, MH</p> <p>LUKE, MMM, MH, POSELY</p>	<p>MH: Testannut rysän kalterien aukon koon merkitystä norppaturvallisuuteen. Tulokset ja muistio toimitettu 11/2023 POSELY, ESAELY, LUKE, MMM, YM, MH Erä</p> <p>MH: ankkurointitavan kirjaustapaa tarkennettu ruhokaavakkeessa 2021. Pyydyskuolleiden aineistoa toimitetaan pyydettäessä</p> <p>MH: pyydystyyppin ja sen ominaisuuksien kirjaustapaa tarkennettu ruhokaavakkeessa 2021. Pyydyskuolleiden aineistoa toimitetaan pyydettäessä</p>

		Jatketaan saimaannorpan kuolinsyitä ja kalanpyydyskuolleisuuden seurantaa. Uusitaan tutkimus verkkokalastuksen sivusaaliskuolleisuudesta.	LUKE, UEF, MH	MH: Vakiintunut käytäntö MH: aineistot luovutettu ja osallistuu kalastusrajoitusten vaikutusten mallinnus norppien kuolleisuuteen ja kannan kasvuun (Luke vetää). Tutkimushanke käynnistynyt 2022. Raportti meni 2022 lopussa MMM. Submittoitu 9/2023
Rajoituksia noudatetaan ja valvotaan.	Ajantasaiset kalastusrajoitukset ovat Saimaalla kaikkien kalastajien helposti saatavilla.	Ylläpidetään paikkatietoaineistoa saimaannorpan suojelemiseksi asetetuista kalastusrajoituksista. Varmistetaan, että kalastusrajoitusalue löytyy helposti digitaalisella kartalla. Hyödynnetään kalastusrajoituspalvelua digitaalisten palvelujen kehittämisessä ja tiedon jakamisessa rajapinnan kautta.	Jatkuva N, T** POSELY, MMM POSELY, KKL, KTK, SVK, MKL	MH: Eräluvut ohjaa Kalastusrajoitukset.fi -palveluun
	Kalastuksen valvonnan kehittäminen.	Varmistetaan, että kalastuksen valvonta on suunnitelmallista sekä alueellisesti ja ajallisesti kattavaa saimaannorpan esiintymisalueella ja sitä tehdään säännöllisesti yhteistyössä viranomaisten, kalatalousalueiden ja vesialueen omistajien kanssa.	Jatkuva T*** Kaikki valvontatahot	

Lisätään kalastuksen valvontaa kehittämishankkeiden avulla.	MMM, MH	MH: käynyt 2023 alustavia keskusteluja MMM:n ja ELYjen kanssa valvonnan lisäämisestä. Norpan lisäksi myös lohikalojen osalta tarvetta kalastuksenvalvonnan tehostamiseen ympäri vuoden.
Lisätään kalastuksen valvonnan kausivalvontaa Metsähallituksessa alueellisesti ja pidennetään ajallisesti.	MH, KTA, POSELY	MH: Yhteinen saimaannorppamme Life -hankkeen kautta ok 2025 asti (katso ylempi toimenpide)
Viedään valvonnassa todetut kalastusrikkomukset seuraamusprosessiin ja niistä raportoidaan.	Kaikki valvontatahot, poliisi	MH: Vakiintunut käytäntö omassa valvonnassa.
Tiedotetaan valvonnasta monipuolisesti ja näkyvästi, ja sen tuloksista raportoidaan vuosittain. Kootaan yhteen norppa-alueen valvontamääriä ja -tietoja.	Kaikki valvontatahot, MH	MH: Vakiintunut käytäntö
Muodostetaan kalastuksen valvojista ja viranomaisista verkosto, jolle järjestetään yhteistä koulutusta, keskittyen käytännön valvontakoulutuksiin.	Kiireellinen T*** MH, KTA, KTK, POSELY	Erätarkastajavetoisesti: Osa Yhteinen saimaannorppamme Life-hanketta 2025 asti
Perustetaan kalastuksen valvojien yhteystietorekisteri poliisiin, Metsähallituksen ja ELY-keskusten käyttöön.	MMM, MH, POSELY	POSELY on rahoittanut valvonnan kehittämishankkeita vuosittain Tavoitteena yhteistyön kehittäminen Rekisteri??

<p>Kalastuksen valvonta on näkyvää ja tehokasta.</p>	<p>ELY-keskus valtuuttaa Metsähallituksen erätarkastajat ja Metsähallituksen erikseen palkkaamat kalastuksen valvojat sekä tarvittaessa kalatalousalueiden valvojia kalastuksenvalvontaan koko saimaannorpan esiintymisalueelle.</p> <p>Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmiin sisällytetyissä valvontasuunnitelmissa otetaan huomioon kalastusrajoitukset saimaannorpan suojelemiseksi.</p> <p>Nimetään jokaiselle kalatalousalueelle vähintään kaksi kalastuksen valvojaa ja heidän toimintansa turvataan riittävällä rahoituksella.</p>	<p>Jatkuva T*** POSELY, MH, KTA</p> <p>POSELY, MH, KTA</p> <p>KTA</p>	<p>MH: Vakiintunut käytäntö</p> <p>MH: Vakiintunut käytäntö</p>
<p>Kalastuksen ja suojelun yhteensovittamisesta sekä norppaturvallisesta kalastuksesta tiedottaminen on tehokasta ja monipuolista.</p>	<p>Kerrotaan kalastajille, mökkeilijöille ja matkailijoille tehokkaasti kalastusmahdollisuuksista, norppaturvallisesta kalastuksesta, norpalle vaarallista pyydyksistä ja vaihtoehtoisista kalastustavoista.</p>	<p>Jatkuva T*** MH, POSELY, KTK, KTA, järjestöt</p>	<p>MH: Tiedottaminen, juliste/korttimateriaalien tuottaminen Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa ok. Päivitetty Kalasta Saimaalla esite keväällä 2024 jakoon.</p>

<p>Hyödynnetään tiedottamisessa yhä enemmän digitaalisia palveluja ja monikanavaista viestintää. Viestintää kehitetään yhteistyössä.</p>	<p>Kaikki toimijat</p>	
<p>Ylläpidetään Metsähallituksen norppanettisivut ajantasaisena. Tiedotetaan pyydyksiin kuolleista norpista.</p>	<p>MH</p>	<p>MH: Vakiintunut käytäntö. Norppasivut päivitetty 10/2023 vastaamaan nykytilannetta. Luotu 2023 yleisölle avoin Norppatilanne -palvelu, jossa haettavissa kuolleisuus-, syntyvyys- ja kannankokotietoja eri aika- ja aluerajauksilla.</p>
<p>Tiedotetaan nopeasti ja alueellisesti kohdennetusti kuuttien syntymästä uusilla alueilla, erityisesti rajoitusalueiden ulkopuolella.</p>	<p>POSELY, MH, OK, KTA</p>	<p>MH: Vakiintunut käytäntö, MH toimittaa POSELYlle mahdollisimman nopeasti tiedon uusille alueille syntyneistä poikasista. Tiedottaminen yhdessä.</p>
<p>Tiedotetaan aktiivisesti pyydyskehittämishankkeiden tuloksista ja tulokset ovat saatavilla norppaturvallisen kalastuksen kehittämiseksi.</p>	<p>MMM, POSELY</p>	
<p>Liitetään Saimaan alueella myytäviin kalastuslupiin ohjeet laillisista pyydystavoista ja kerrotaan norppaturvallisista kalastusmenetelmistä.</p>	<p>MH, KTA, OK, POSELY</p>	<p>MH: Vakiintunut käytäntö</p>

Saimaannorpan suojelun edellyttämien toimien toteuttamiseen suunnitellulla tavalla on taloudelliset mahdollisuudet.	Vesialueen omistajille maksettava sopimuskorvaus on kannustava.	Korotetaan vesialueen omistajien sopimuskorvauksia tasolle 2,5 €/ha. Mikäli verkkokalastuksen rajoitusaika pitenee, tulee korvauksen määrää nostaa samassa suhteessa.	Toteutettava lähivuosina T** MMM, POSELY	Toteutettu
	Kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset ja kilpailukyky turvataan.	Lisätään korvausmenettelyn tunnettavuutta. Korvaussummaa on korotettava vähintään kaksinkertaiseksi (160 000 €) vastaamaan haitan kärsijöiden määrää ja edes osaa saalismenetyksistä. Kannustetaan kaupallisia kalastajia investoimaan norppaturvallisiin pyydyksiin Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tuella.	Toteutettava lähivuosina T*** POSELY Jatkuva T*** POSELY, MMM	Toteutettu
	Saimaannorpan suojeluun varataan kalatalous- toimijoille riittävät resurssit.	Otetaan saimaannorpan suojelutoimissa ja sopimusmenettelyn kehittämisessä tarvittavat kalatalousviranomaisten tehtävät huomioon resursoinnissa.	Jatkuva N, T *** TEM, MMM	

Ympäristömyrkyt ja kannan terveys

Tavoite	Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Aikataulu, merkitys ja pääasialliset toimijat	Toteutuma
---------	------------------------	--------------	---	-----------

<p>Saimaa säilyy puhtaana ja myrkkyjen määrä edelleen vähenee.</p>	<p>Seurataan Saimaan vesiympäristön tilaa, ja tehdään tarvittavia toimia sen säilyttämiseksi ja parantamiseksi.</p>	<p>Seurataan Saimaan osaltaiden ekologista ja kemiallista tilaa. Toteutetaan vesienhoitosuunnitelmien mukaiset toimenpiteet. Pidetään ajan tasalla Saimaan alueen öljyntorjuntasuunnitelmaa.</p>	<p>Jatkuva ** ELY ELY ESAELY</p>	<p>ESAELY: vakiintunut toimintatapa ESAELY: vakiintunut toimintatapa ESAELY: ei ole vielä tarpeita päivittämiselle</p>
<p>Norpan terveydentilasta on saatavilla ajantasaista tietoa.</p>	<p>Tunnetaan saimaannorpan terveydentila ja kuolinsyyt</p>	<p>Ylläpidetään ajantasaista tietoa norppien kuolinsyistä ja terveystilanteesta Tehostetaan kuolleisuusseurantaa mahdollistamalla tutkimuskelpoisten ruohojen päätyminen tutkimuksiin ja parantamalla kansalaisten tietoisuutta kuolleiden norppayksilöiden ilmoittamisesta. Kerätään saimaannorpan kudosaineistoa Metsähallituksessa ja Itä-Suomen yliopistossa sijaitseviin kudospankkeihin nykyisiä ja tulevia seuranta- ja tutkimustarpeita varten. Tuetaan norppien ympäristömyrkykuormituksen liittyvää tutkimustoimintaa.</p>	<p>Jatkuva T** MH, RV MH MH, UEF YM</p>	<p>MH: Vakiintunut käytäntö. Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeen aikana 2025 asti seurataan tehostetusti ja kehitetään käytäntöjä MH: 2022-2023 lähetetty 7 tuoretta ruhoa tutkimuksiin. Kuolleiden ilmoittamisesta tiedotettu MH:n muiden tiedotteiden yhteydessä (mm. pyydyskuolleet). MH: vakiintunut käytäntö MH: Toimittanut vuosittain istukkanäytteet + metadatan UEF:lle</p>

		Laaditaan toimintasuunnitelma norppakannan terveystilan seurantaan ja sairaiden sekä vammautuneiden yksilöiden hoitoon.	Kiireellinen T ** MH	MH: Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa päivitetty ja laajennettu 2020 julkaistu hoito-ohje (viimeistely vaiheessa), eläinlääkäreistä on muodostettu hoitoverkosto, jolle on järjestetty koulutustilaisuudet ja hankittu hoitoon tarvittavat välineet. Yksi norppa hoidossa kesällä 2023, jolloin toimintatavat testattiin.
--	--	---	----------------------	--

Ihmistoiminta

Tavoite	Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Aikataulu, merkitys ja pääasialliset toimijat	Toteutuma
Norpan levinneisyys- tai lisääntymisalue eivät supistu ihmisten aiheuttaman häiriön vuoksi.	Ranta- ja vesialueiden suojelulla turvataan pesimä- ja karvanvaihto aikaista rauhaa.	Tehdään kansallispuistoista ja muista luonnonsuojelualueista yhtenäisiä suojelukokonaisuuksia selvittämällä ja toteuttamalla suojelutarkoituksiin ostettavana olevat kohteet saimaannorpan lisääntymisalueella. Otetaan saimaannorpan suojelun tarpeet huomion valtion luonnonsuojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa sekä järjestyssäännöissä.	Jatkuva N ** ELY, MH, YM Jatkuva N *** MH	MH: Tuottaa ja toimittaa aineistoa norpalle tärkeistä lisääntymis- ja levähdyspaikoista. Päivitettyjen pesätihentymäkarttojen taittoversiot julkaistu 1/2024. MH: Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa Linnansaaren ja Koloveden HKS:t päivitetty 2023. Järjestyssääntöjen päivitys tulossa. Pihlajaveden Natura-alueen tila-arviointi (NATA) tehty 2023.

Mahdollistetaan saimaannorpan pesintä koko levinneisyysalueella ja turvataan norpan pesimärauha.

Perustetaan maanomistajien hakemuksesta yksityisiä luonnonsuojelualueita tai ostetaan maa- ja vesialueita valtiolle suojelutarkoituksiin.

Jatkuva N ** ELY

ESAELY: vuosina 2022-2023 perustettu YSA-alueita n. 23 ha ja hankittu valtiolle n. 21 ha

Tehdään tarvittaessa luonnonsuojelulain 47 §:n mukaisia rajauspäätöksiä keskeisille esiintymispaikoille.

Jatkuva N,T ** ELY

ESAELY: Tämä toimenpide ei ole käytännössä oleellinen, koska rajauspäätöksillä voidaan rajoittaa käytännössä vain moottorikäyttöisillä kulkuneuvoilla liikkumista, ei lihasvoimin tapahtuvaa liikkumista (hiihto, kävely, luistelu...)

Asetetaan tarvittaessa maakuntakaavan mukaisten matkailupalvelualueiden läheisyyteen tai muille saimaannorpan pesinnän kannalta häiriöherkille alueille maastoliikennelain 8 §:n mukaisia rajoituksia moottoriajoneuvolla ajamiselle jääpeitteisenä aikana.

ELY

Määritellään norpan levinneisyysalue ja lisääntymisalue vähintään 5 vuoden välein kalastusrajoitusasetusten ja uhanalaisarviointien laatimista sekä EU:n direktiivilajiraportointia varten.

Jatkuva T ** MH

MH: Vakiintunut toimintatapa. Tehdään pyydettyä / tarvittaessa. Pesätihentymät päivitetty 2019 ja seuraavan kerran 2024.

Saimaannorpan suojelu otetaan huomioon alueidenkäytössä ja maankäytön suunnittelussa

Käsitellään rantarakentamista ja saimaannorppaa tarpeen mukaan kuntien ja ELY-keskusten keskinäisissä maankäyttö- ja rakennuslain 8 §:n mukaisissa kehittämiskeskusteluissa.

Toimitetaan ajan tasalla olevat lisääntymis- ja levähdyspaikkatiedot (pesätiedot) vuosittain kunkin kunnan vastuuhenkilölle virkakäyttöön.

Ratkaistaan ristiriidat rakennuspaikkojen ja lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelun välillä mahdollisuuksien mukaan ennakoivasti kaavamuutosten ja kaavojen ajantasaistamisen yhteydessä.

Jatkuva ** ELY, Kunnat

Jatkuva N,T ** MH

Kunnat

MH: Vakiintunut toimintatapa. Lisääntymis- ja levähdyspaikkatiedot viedään vuosittain LajiGissiin, josta siirtyvät Viranomaisportaaliin ja Laji.fi -palveluun, jonka kautta ladattavissa viranomaiskäyttöön.

ESAELY: Savonlinnassa tekeillä kaavamuutostyö (Oravin- Jouteveden osayleiskaavan päivittäminen) YM:n rahoituksella. Kyseessä kokeiluhanke, joka koskee pääasiassa saimaannorppa johtuvaa kaavamuutosta

		<p>Kunnissa rakennusluvista ja poikkeusluvista päättävät ottavat luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisesti huomioon ajantasaiset saimaannorpan pesätiedot. Tämän tueksi on laadittu 2016 rantarakentamisen luvitusta ja norppien pesätietojen tulkintaa koskeva ohje.</p>	Kunnat	
		<p>Annetaan kunnille tulkinta-apua edellä mainitun ohjeen soveltamisessa.</p>	ELY	<p>ESAELY: Keväällä 2022 järjestettiin kaikille Saimaan alueen kunnille koulutustilaisuudet rakentamisen luvituksesta laaditun ohjeen käytöstä ja tulkinnasta. 10.4.2024 järjestettiin koulutusta Etelä-Savon kuntien uusille rakennustarkastajille.</p>
		<p>Kaavojen toteuttamisen yhteydessä myös uudet pesäpaikat otetaan huomioon luvituksessa.</p>	Kunnat	<p>ESAELY: Vuodesta 2017 lähtien kunnat ovat lähettäneet rakennuslupia ja käyttötarkoituksen muutoksia koskevia lausunto- ja kommenttipyyntöjä kaikkiaan 246 rakennuspaikan osalta. Näistä vuosina 2022 ja 2023 kaikkiaan 87. Tapauksista noin 20 % on johtanut kaavamuutokseen, rakennuspaikan siirtämiseen tai rakennusoikeuden korvaamiseen.</p>
		<p>Otetaan pesäpaikat huomioon reittisuunnittelussa (mm. moottorikelkkareitit). Ylläpidetään ohjeistusta talviaikaisesta liikkumisesta alueilla, joilla liikkumista tulisi pesinnän vuoksi välttää. Tehdään nettisovellus.</p>	<p>Jatkuva T ** ELY, MH, Kunnat</p> <p>Jatkuva ** ESAELY, MH</p>	<p>MH: Tuottaa ja toimittaa aineistoa norpalle tärkeistä lisääntymis- ja levähdyspaikoista, sekä ottaa ne huomioon hallinomiensa alueiden virkistyskäytön suunnittelussa</p> <p>MH: vakiintunut toimintatapa. Tiedottaminen, yhteinen saimaannorppamme Life -hankkeessa kortti ym. materiaaleja. Saimaan talviaikaiset moottoriliikennekieltoalueet viety ja näkyvät Retkikartassa 6/2023 ja talviaikaiset rajoitukset koottuna 1/2024 julkaistuissa taitetuissa pesätihentymäkartoissa.</p>

	<p>Varmistetaan, että saimaannorppa otetaan riittäväällä tavalla huomioon Saimaan norppasaaristo - maailmanperintöhankkeen (UNESCO) valmistelussa.</p> <p>Jatketaan viranomaisten yhteistyötä Natura 2000 -alueisiin kohdistuvissa ilmoitusten varaisissa hankkeissa.</p> <p>Toimeenpannaan ja päivitetään Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmia.</p> <p>Varmistetaan yhteistyöllä, että luonnonsuojelulain 65 §:n säännökset otetaan asianmukaisesti huomioon Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien hankkeiden ja suunnitelmien vaikutusten arvioinnin osalta.</p>	<p>Kiireellinen N,T ** YM, MH</p> <p>Jatkuva N,T *** ELY</p> <p>MH, ELY</p> <p>Jatkuva N,T * ELY, MH</p>	<p>MH: Saimaannorppa otettu huomioon valmistelussa. Valmistelusta luovuttiin 8/2023</p> <p>ESAELY: Hankkeita on ollut useita. Mm. hydrokopteri Haukivedellä, Kairacross-tapahtuma Katoselkä-Tolvanselällä ja kaapelointihanke Rantasalmella. Metsänkäyttöilmoituksia tulee Saimaannorpan pesimäalulle kymmeniä vuosittain.</p> <p>MH: Vakiintunut toimintatapa.</p> <p>ELY: Vakiintunut toimintatapa.</p>
<p>Tehostetaan saimaannorppan suojelua tiedonvaihdon avoimuudella.</p>	<p>Ylläpidetään ajantasaista saimaannorppakannan tilaa ja seuranta koskevaa seuranta-aineistoa, jotka ovat kaikkien nähtävissä ja käytettävissä esim. viestintään.</p>	<p>Jatkuva N, T *** MH</p>	<p>16.10.2023 avattu Metsa.fi-sivuilla Norppatilanne-palvelu, jossa keskeiset kannanseuranta-aineistot avoimesti nähtävillä ja nettisivut päivitetty. MH + viestintä: Vakiintunut toimintatapa.</p>

<p>Vahvistetaan saimaannorppaa koskevaa viestintää, jolloin Saimaalla liikkuvilla ihmisillä on riittävästi tietoa toimiakseen saimaannorppan suojelutarpeet huomioon ottaen.</p>	<p>Tuetaan eri toimijoiden viestintätyötä (mm. pesärauhan julistus, kouluille suunnattu viestintä, verkkojen vaihtaminen katiskoihin, saimaannorppasymposium).</p>	<p>YM, MH, MMM, ELY</p>	<p>MH: Osana Yhteinen Saimaannorppamme LIFE -hanketta 2025 loppuun asti ja myös perustyötä</p>
	<p>Lisätään tietoisuutta luonnonsuojelulakiin sisältyvistä kielloista ja niiden rikkomisesta aiheutuvista seuraamuksista.</p>	<p>YM, ELY, MH</p>	<p>ESAELY: viestitty asiasta rakentamista koskevien lausuntojen ja kommenttien yhteydessä sekä pesimäaikana ja karvanvaihdon aikana tapahtuvan tiedottamisen yhteydessä.</p>
	<p>Toteutetaan koulutusta ja viestintää läpäisevästi ja eri vastaanottajat huomioiden. Erityisryhmiä ovat päättäjät, kalastajat, ranta-asukkaat, matkailijat ja koululaiset.</p>	<p>Jatkuva T ** YM, MMM ELY, MH, Kunta</p>	<p>MH: Ajantasaiset opastusaineistot, nettisivut, sidosryhmä- ja yleisötilaisuudet, norppaystävällisen matkailun pelisäännöt, norppamateriaalit matkailuyrittäjille, asiakas kohtaamiset valvonnassa, kalastuksen yhteisvalvonnat.</p>
	<p>Ylläpidetään ajantasaista paikkatietoaineistoa erilaisista voimassa olevista liikkumista tai kalastusta koskevista rajoituksista ja valmistetaan karttoja yleiseen jakeluun.</p>	<p>Jatkuva N, T ** ELY, MH, YM, MMM</p>	<p>MH: Liikkumiskiellot valtion mailla ja vesialueilla Retkikarttapalvelussa ja Luontoon.fi kartoissa. Talviaikaiset moottoriliikennekieltoalueet yksityisillä alueilla Luontoon.fi kartoissa ja päivitetty 6/2023 Retkikarttaan. Kieltoalueiden jakaantuminen maanomistajatahon ja kiellon määräjän mukaan eri karttapalveluihin on ongelmallista.</p>

		<p>Viestitään kalastuslain 62 §:stä, jonka mukaan hylkeen jäämisestä pyydykseen on pyydyksen haltijan viipymättä ilmoitettava Luonnonvarakeskukselle.</p> <p>Parannetaan viestinnällä kansalaisten tietoisuutta kuolleiden norppayksilöiden ilmoittamisesta.</p> <p>Jatketaan ja kehitetään vapaaehtoismintaa saimaannorpan suojelussa ja kannan seurannassa (mm. pesälaskenta- ja apukinosten tekeminen).</p> <p>Laaditaan norppamatkailulle eettiset ohjeet yhdessä matkailuyritysten kanssa.</p> <p>Ohjeistetaan ja viestitään, miten saimaannorppalle taataan riittävä rauha karvanvaihtoaikana tapahtuvan valokuvaamisen aikana.</p>	<p>Jatkuva T * LUKE, MH</p> <p>MH</p> <p>MH</p> <p>MH</p> <p>Kiireellinen T** MH, ESAELY</p> <p>ESAELY, MH</p>	<p>MH: Uusi kalastusesite painoon keväällä 2024. Maininta Metsähallitukselle ilmoittamisesta lisätty metsa.fi:n norppasivuille, ilmoitusvelvollisuudesta muistutettu kalanpyydyskuolleista tiedottamisen yhteydessä..</p> <p>MH: Nostetaan säännöllisesti tiedotteissa, nettisivuilla ja haastatteluissa esille. Edelleen kuitenkin moni ilmoitus tulee sattumalta tai kiertoteitä tietoon, joten tietoisuuden parantamiselle on tarvetta.</p> <p>MH: Vapaaehtoismintaa kehitetään Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa. Valtaosa pesälaskennoista ja apukinoksista toteutetaan vapaaehtoisvoimin. Saimaalla noin 40 vakiintunutta aluevastaavaa.</p> <p>MH: Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa laadittu ja julkaistu ohjeet (Norppaystävällisen matkailun pelisäännöt (metsa.fi)) sekä tuotettu niihin liittyvää lisämateriaalia 2022 Norppa-ystävällisen matkailun pelisäännöt. Matkailuyrittäjiä koulutettu. "Huoneen taulut" yrittäjien tiloissa. Myös kylttejä (FIN, ENG) matkailijoiden nähtävillä. Keväällä 2024 retkille osallistuville kyselylomake; tavoitteena yhteistyön kehittäminen yritysten ja MH:n välillä.</p> <p>ESAELY: Sanomalehti- ja tiedotekampanja 2022-2025 osana Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanketta. Koskee myös pesimäaikaa. Ongelmana omatoimiset kuvajat, joille tiedon levittäminen haastavaa. Mahdollisesti hyödynnettävissä Facebook-sivuja, kameralehteä tms.</p>
<p>Norppaa koskevien poikkeuslupien keskittämällä tehostetaan suojelua.</p>	<p>Poikkeuslupakäytäntö on yhdenmukaisia, ja lupien hallinnointi sekä valvonta selkeää.</p>	<p>Keskitetään luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisten poikkeuslupien käsittely saimaannorpan osalta yhteen virastoon.</p>	<p>Toteutettava lähivuosina T * YM</p>	<p>Toteutuu, jos valmisteilla oleva valtionhallinnon uudistus toteutuu.</p>

Pesimäaikaiset vedenpinnan vaihtelut

Tavoite	Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Aikataulu, merkitys ja pääasialliset toimijat	Toteutuma
Saimaan vedenpinnan muutokset eivät uhkaa norpan pesintää.	Saimaan vedenpinnan korkeuden muutos tai muutoksen vaihteluväli on alle 20 cm jäätymisestä maaliskuun 20. päivään.	<p>Seurataan säännöllisesti vedenpinnan vaihteluita ja ylläpidetään edellytyksiä toimia poikkeuksellisissa hydrologisissa olosuhteissa. Pyritään vähentämään Saimaan vedenkorkeuden haitallista muutosta (yli 20 cm) pesintäaikana juoksutussäännön mahdollistamalla keinoilla tai tilanteen salliessa yläpuolisten vesistöjen säännöstelylupien mahdollistamalla keinoilla ja erittäin poikkeuksellisesti vesilain 18 luvun 4 §:n mukaisilla keinoilla.</p> <p>Mitataan rantajään paksuutta ja taipumista ainakin poikkeuksellisissa vedenkorkeusolosuhteissa.</p>	<p>Jatkuva T *** KASELY, ELY, MMM, MH</p> <p>KASELY</p>	<p>KASELY: Jään paksuutta ja taipumista mitattiin maaliskuussa 2022, 2023</p>

Ilmastonmuutos

Tavoite	Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Aikataulu, merkitys ja pääasialliset toimijat	Toteutuma
---------	------------------------	--------------	---	-----------

Saimaannorpan sopeutuminen muuttuvan ilmaston turvataan.	Kanta kasvaa mahdollisimman nopeasti riittävän isoksi kestävään ilmaston muutoksen aiheuttaman satunnaisvaihtelun ja kuolleisuuden kasvun.	Seurataan pesinnän onnistumista ja arvioidaan pesäkuolleisuuteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä. Tuetaan ilmastonmuutoksen suoria ja epäsuoria vaikutuksia koskevaa tutkimustyötä	Jatkuva * MH, UEF	MH: Pesinnän onnistumisen seuraaminen vakiintunutta toimintaa, siihen vaikuttavien tekijöiden arviointi jäänyt vähemmälle
	Ilmaston muuttumisen tuomia suoria uhkatekijöitä minimoidaan.	Rakennetaan apukinoksia tarpeen mukaan ja jatketaan keinopesien kehittämistyötä. Mallinnetaan Saimaan jää- ja lumiolosuhteet. Mallin tuloksia hyödynnetään saimaannorpan suojelutyössä ja mm. ilmastonmuutoksen vaikutusten arvioinnissa Saimaan lumi- ja jääoloihin.	Jatkuva *** MH, UEF Toteutettava lähivuosina * SYKE	MH: Apukinokset vakiintunut toimenpide ja keinopesien kehitys sekä käyttöönotto suojelutoimenpiteenä osa Yhteinen saimaannorppamme LIFE-hanketta 2025 loppuun asti, jonka jälkeen selvitettävä jatko MH: Toimittanut 2022 Sykelle apukinosten teon yhteydessä kerättyä aineistoa ym. norppa-aineistoja. Osallistunut tieteellisen julkaisun kirjoittamiseen, joka viimeistelyvaiheessa 2/2024.

Tiedon puutteet

Tavoite	Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Aikataulu, merkitys ja pääasialliset toimijat	Toteutuma
Tunnetaan saimaannorpan suojelun kannalta keskeiset muuttajat.	Selvitetään eri tekijöiden vaikutuksia saimaannorppakantaan ja pesinnän onnistumiseen.	Toteutetaan saimaannorppakannan sukupuuttoriskiä arvioiva, matemaattiseen mallinnukseen perustuva tutkimusprojekti.	Kiireellinen T *** LUKE, UEF, HYO, MH	On keskustelu aiheesta

<p>Saimaannorpan suojelun kohdentaminen ja tehokkuus tunnetaan.</p>	<p>Seurataan suojelutyön onnistumista perustellusti valittujen strategisten tavoitteiden, ja niiden toteutumista kuvaavia mittareiden avulla.</p>	<p>Teetetään arvio kannan seurannan toimivuudesta sekä strategiassa asetettujen tavoitteiden ja niistä johdettujen toimenpiteiden riittävydestä.</p> <p>Teetetään arvio siitä, onko tähän mennessä käytäntönä ollut työryhmätyöskentely oikea ja riittävä tapa käsitellä saimaannorpan suojelun tavoitteita ja keinoja.</p>	<p>Toteutettava lähivuosina T *** YM, MH</p> <p>YM</p>	<p>MH: Toimittaa tietoja menetelmistä ja tuloksista sekä osallistuu tarvittavalla tavalla.</p> <p>Työryhmän toiminnan kehittämiseksi on aloitettu yhteistyö Itä-Suomen yliopiston tutkijoiden kanssa.</p>
<p>Tiedetään saimaannorpan suotuisa suojelutaso.</p>	<p>Määritetään suotuisa suojelutaso.</p>	<p>Teetetään tutkimus, jossa määritetään viitearvo kuvaamaan populaatiokokoa, jolla saimaannorpan suotuisa suojelutaso olisi turvattu pitkällä aikavälillä.</p>	<p>Kiireellinen T *** LUKE, UEF, HYO, MH</p>	<p>On keskustelu aiheesta</p>

Seuranta ja tutkimus

Tavoite	Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Aikataulu, merkitys ja pääasialliset toimijat	Toteutuma
<p>Saimaannorppakannan seuranta ja suojele perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tietoon.</p>	<p>Tunnetaan saimaannorppakannan tila hyvin, jotta suojelutoimet voidaan kohdentaa tarkasti.</p>	<p>Huolehditaan jatkuvuudesta lisääntymisalueen ja kannan koon sekä syntyvyyden ja kuolleisuuden seurannassa (pesälaskennat).</p>	<p>Jatkuva T *** MH</p>	<p>MH: Vakiintunut toimintatapa</p>

<p>Käytetään pesäukelluksia pesinnän varmistamisessa osana kannan seurantaa.</p>	<p>Jatkuva *** MH, UEF</p>	<p>MH: Vakiintunut toimintatapa</p>
<p>Valvotaan, että tutkimus ja kannan seuranta tehdään aiheuttamatta vaaraa norpille.</p>	<p>Jatkuva T ** ELY</p>	<p>Vakiintunut toimintatapa.</p>
<p>Jatketaan ja kehitetään norppakantaan liittyvien arvioiden julkistamista.</p>	<p>Jatkuva ** MH</p>	<p>MH: Vakiintunut toimintatapa. Norppatilanne-palvelu julkaistu 11/2023, jotta aineisto on paremmin kokonaisuuksina hahmotettavissa ja ajantasalla</p>
<p>Testataan, kehitetään ja tarvittaessa otetaan käyttöön kannan koon ja levinneisyyden arvioinnissa uusia menetelmiä nykyisen menetelmän rinnalle lisäämään kannanarvioinnin luotettavuutta.</p>	<p>UEF, MH</p>	<p>MH: Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanke. Luovuttanut aineistoa 2022 ja hankkeen edistyessä mukana kannanarviointimenetelmien kehittämistyössä yhdessä UEF:n ja LUKEn kanssa.</p>
<p>Kehitetään ja tehostetaan eri tutkimushankkeiden yhteydessä suojelutoimenpiteiden vaikutusten arviointia. Erityispainopistealueina ovat kalastusrajoitusten alueellinen ja ajallinen riittävyys sekä rantakaavoituksen vaikutukset.</p>	<p>UEF, MH, POSELY</p>	
<p>Jatketaan saimaannorpan ekologiaa ja genetiikkaa koskevia tutkimuksia.</p>	<p>UEF, HYO</p>	<p>MH: Tarjotaan pyydettyä kudoksia ja niiden metadataa tutkimuksen käyttöön</p>
<p>Jatketaan häiriötekijöiden seurantaa ja arviointia.</p>	<p>MH, UEF</p>	

<p>Jatketaan avovesiaikaista saimaannorppien makuupaikkatietojen keräämistä.</p>	<p>Jatkuva T ** MH</p>	<p>MH: UEF toimittaa vuosittain NorppaGallerian makuupaikkahavainnot, jotka MH tarkistaa ja vie LajiGis-tietokantaan, josta ne kopioidaan Lajitietokeskuksen Laji.fi - portaaliin.</p>
<p>Tehdään uhanalaisuusarviointi eliölajien uhanalaisuuden kansallisen kokonaisarvioinnin yhteydessä ja luontodirektiivin artikla 17 mukainen lajiraportointi EU:lle 6 vuoden välein.</p>	<p>Jatkuva T * YM, MH, SYKE</p>	
<p>Selvitetään saimaannorpan pesimäalueiden petopainetta ja petojen aiheuttamaa kuolleisuutta. Kehitetään tulosten perusteella keinoja poistaa tai karkottaa pienpetoja.</p>	<p>Jatkuva * LUKE, MH, UEF, MMM</p>	<p>MH: Ruhoaineiston kirjaustapaa muutettu 2021, mikä mahdollistaa petojen tappamien kuuttien automaattisen poiminnan aineistosta. Kettujen poistamisen mahdollisuuksia selvitetty Linnansaaren- ja Koloveden kansallispuistojen HKS päivityksissä.</p>
<p>Tehostetaan yhteistyötä saimaannorpan suojelua edistävien hankkeiden koordinoimiseksi ja rahoittamiseksi mahdollisimman kustannustehokkaasti.</p>	<p>Jatkuva N, T ** YM, MMM, MH, SYKE, LUKE, UEF, POSELY</p>	
<p>Laaditaan selvitys nykyisestä pesälaskentaan perustuvasta kannankoon arviointimenetelmästä, jotta kanta-arvioinnin läpinäkyvyys paranee ja riippuvuus yksittäisistä asiantuntijoista vähenee.</p>	<p>Kiireellinen T** MH, UEF</p>	<p>On etenemässä</p>

Saimaannorpan nykyinen geneettinen monimuotoisuus säilytetään	Selvitetään keinoja norppakannan geneettisen köyhtymisen ehkäisemiseksi.	Laaditaan Saimaan sisäinen siirtoistutussuunnitelma nykyisen geneettisen monimuotoisuuden säilymisen ja kannan kasvun turvaamiseksi. Toteutetaan suunnitelmassa mahdollisesti esitettävät siirtoistutukset.	Kiireellinen ** UEF, MH	Hyllkeitä siirrettiin vuonna 2023 (2 yksilöä) ja 2024 (1 yksilö)
--	--	---	-------------------------	--

Toimenpidesuunnitelman seuranta

Tavoite	Tarkennetut tavoitteet	Toimenpiteet	Aikataulu, merkitys ja pääasialliset toimijat	Toteutuma
Eri intressiryhmien sitouttaminen tehostaa norpan suojelua	Eri tahot sitoutuvat toimenpidesuunnitelman toteuttamiseen.	Toimenpidesuunnitelman toteutumista seuraa vuosittain laajapohjainen työryhmä. Arvioidaan mahdollisia muutostarpeita työryhmän kokoonpanon osalta. Strategia ja toimenpidesuunnitelma uusitaan tarpeen mukaan. Uusimistarvetta arvioidaan vähintään viiden vuoden välein.	Jatkuva *** YM, ESAELY Suojelutyöryhmä	Jatkuvaa toimintaa Jatkuvaa toimintaa

Luonnos 17.5.2024

Saimaannorpan suojelutyöryhmä 2012

HUONEENTAULU

Kunnioita suojelutyöryhmälle annettua toimeksiantoa, tavoitteita ja päämääriä.

Pyri edistämään seuranta- ja asiantuntijaryhmän vuorovaikutusta.

Päätöksenteon tulee perustua riittävään ja monipuoliseen tietopohjaan.
Tiedon tuottaminen, hyödyntäminen ja jakaminen on kaikkien jäsenten asia.

Informoi merkittävistä oman taustaryhmän tiedotteista työryhmien jäseniä.

Kunnioita tutkittua tietoa.

Ylläpidä keskusteluyhteyttä ja tiedonvaihtoa myös kokousten välillä.

Noudata yhteisesti sovittuja päätöksenteon käytäntöjä.

Kunnioita muiden jäsenten mielipiteitä, arvoja, taustoja ja näkökulmia.

Luo tilaa kaikille osallistua.

Kohtele kaikkia jäseniä tasa-arvoisesti.

Tutustu ja muodosta luottamusta muihin jäseniin.

Kuuntele muita jäseniä ja kysy, jos jokin on epäselvää.

Saimaannorpan suojelutyöryhmä 2012

Toimintaohje

Saimaannorpan suojelutyöryhmä 2012 kehitti 29.11.2023 järjestetyssä kokouksessa pelisääntöjä, joiden tehtävänä on luoda perustukset ryhmän tavoitteelliselle ja rakentavalle toiminnalle. Suurin osa kirjauksista koski vuorovaikutusta ja käyttäytymistä ryhmässä. Kokouksessa tehdyt kirjaukset toimivat pohjana tämän toimintaohjeen rakentamisessa. Tekstissä on esitetty kyseisessä kokouksessa esille tulleita kehittämisehdotuksia. Lisäksi on laadittu 'Huoneentaulu', johon on koottu työryhmän keskeiset toimintatavat. Näitä toimintaohjeita täydennetään ja päivitetään tarpeen mukaan.

Ryhmän tehtävä ja toimeksianto

Ympäristöministeriön asettamiskirje 3.9.2012 (YM 011:00/2012) määrittelee suojelutyöryhmän tehtävät. Keskeisiä tehtäviä ovat saimaannorpan suojelunstrategian ja toimenpidesuunnitelman toteutumisen seuranta ja toimeenpanon edistäminen sekä vaikuttavuuden seuranta. Työryhmä jakautuu seurantaryhmään ja asiantuntijaryhmään.

Suojelutyöryhmän toimikausi on viisivuotinen (ns. strategiakausi), jona aikana se valmistelee ehdotuksensa suojelun strategian ja toimenpidesuunnitelman muutostarpeista.

Seurantaryhmän ja asiantuntijaryhmän tulee tehdä tiivistä yhteistyötä maa- ja metsätalousministeriön asettaman Saimaannorppa ja kalastus -seurantaryhmän kanssa sen tehdessä esityksiä kalastussäädöksistä ja kalastuksenrajoitussopimuksista ja muista toimeksiantonsa mukaisista toimenpiteistä.

Seurantaryhmän ja asiantuntijaryhmän kokoonpano ja valmiit asiakirjat säilytetään valtioneuvoston hankesivuilla ([Saimaannorpan suojelun strategian ja toimenpidesuunnitelman 2022 toimeenpano](#)).

Strategia ja toimenpidesuunnitelma on tarkoitettu ohjeelliseksi suojelutoimien toteuttamisessa. Se ohjaa erityisesti viranomaisen toimintaa, mutta koska suunnitelma on valmisteltu laajassa yhteistyössä, on toivottavaa, että kaikki tahot edistäisivät saimaannorpan suojelua sen mukaisesti.

Saimaannorppakannan kasvun edellytysten turvaaminen sisältyy myös pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan (2023–2027).

Jäsenyys työryhmässä

Ympäristöministeriö nimittää seurantaryhmän ja asiantuntijaryhmän puheenjohtajat sekä sihteerit. Työryhmiin kutsutut sidosryhmät esittävät omat jäsenensä, jotka ympäristöministeriö hyväksyy.

Seurantaryhmän ja asiantuntijaryhmän jäsenkoonpanon tulee sisältää olennaiset sidosryhmätahot ryhmien mandaatin mukaisesti. Jokaista sidosryhmätahoa edustaa varsinainen jäsen ja hänelle mahdollisesti nimetty henkilökohtainen varajäsen. Ryhmän jäsenet luetellaan ympäristöministeriön ylläpitämällä hankesivulla.

Jäsenmuutokset todetaan kunkin strategiakauden aikana seurantaryhmän kokouksissa.

Työryhmän kokouksiin osallistuvat pääsääntöisesti vain varsinaiset jäsenet. Jäsenen tehtävänä on pitää oma varajäsenensä ajan tasalla strategiatyön edistymisestä. Varajäsen osallistuu kokoukseen, kun varsinainen jäsen on estynyt osallistumaan. Poikkeuksena Suojelutyöryhmän sihteerin varajäsen, joka voi osallistua sihteerin avustajana kaikkiin kokouksiin.

Työryhmän jäsenten tehtävänä on jakaa tietoa omalle taustaryhmälleen suojelustrategian ja toimenpidesuunnitelman toteutumisesta, seurannasta ja vaikuttavuudesta.

Toimenpidesuunnitelmassa kunkin toimenpiteen osalta pääasiallisiksi vastuutahoiksi merkittyjen toimijoiden edustajat raportoivat toimenpiteiden edistymisestä asiantuntijaryhmän kokouksissa.

Seurantaryhmän kokouksissa on vakiopuheenvuoro, jossa asiantuntijaryhmän edustaja raportoii strategiasten tavoitteiden ja toimenpiteiden edistymistä.

Seuranta- ja asiantuntijaryhmän työnjako

Seurantaryhmän tehtävänä on seurata ja edistää Saimaannorpan suojelun strategian ja toimenpidesuunnitelman tavoitteiden toteutumista ja vaikuttavuutta, kehittää tämän perusteella saimaannorpan suojelua sekä arvioida toimenpidesuunnitelman uusimistarvetta.

Seurantaryhmä voi tehdä viranomaisille esityksiä tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavista toimenpiteistä.

Seurantaryhmän jäsenet voivat tehdä toimenpiteisiin liittyviä esityksiä seurantaryhmän kokouksen asialistalle (viimeistään kuukautta ennen kokousta). Niitä käsitellään kokouksessa ja toimitetaan asiantuntijaryhmän tietoon.

Asiantuntijaryhmän tehtävänä on valmistella seurantaryhmälle selvitykset toimenpidesuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta ja tehdä esitykset toimenpiteiden tehostamisesta ja kehittämisestä.

Ryhmät voivat tarvittaessa perustaa alatyöryhmiä erityiskysymysten selvittämiseksi ja kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita. Alatyöryhmien perustamisesta päättää osaltaan seurantaryhmä ja asiantuntijaryhmä ja sen organisoinnista vastaavat seurantaryhmän puheenjohtaja ja sihteeri yhteistyössä asiantuntijaryhmän kanssa.

Suojelutyöryhmän sekä maa- ja metsätalousministeriön Saimaannorppa ja kalastus -työryhmän yhteistyö

Saimaannorppa on erittäin uhanalainen laji ja rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla. Saimaannorppan suojelusta vastaa ympäristöministeriö.

ELY-keskukset toteuttavat osaltaan saimaannorppan suojelutyötä mm. perustamalla luonnonsuojelualueita, osallistamalla rantarantarakentamista koskeviin suunnitteluprosesseihin, seuraamalla Saimaan vedenpinnan vaihteluita ja toteuttamalla juoksutuksia sekä neuvottelemalla verkkokalastusrajoitussopimuksista.

Metsähallitus vastaa kannanseurannasta lajin esiintymisalueella ja suojelutoimenpiteistä valtion alueilla.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa valtioneuvoston ohjesäännön mukaan kalataloudesta ja siten kalastusrajoitusten valmistelusta. Kalastusrajoituksista päättää valtioneuvosto. Toimenpidesuunnitelmaan sisältyvät kalanpyydyskuolleisuuden vähentämistä koskevat toimenpide-esitykset perustuvat maa- ja metsätalousministeriön Saimaannorppa ja kalastus -työryhmän raporttiin. Kyseinen maa- ja metsätalousministeriön alainen työryhmä ei toimi jatkuvasti, vaan nimitetään joka kerta uudelleen viiden vuoden välien tapahtuvaa kalastusrajoitusasetuksen valmistelemista varten. Sen tehtävänä on arvioida saimaannorppan suojelemiseksi asetettujen kalastusrajoittamistoimenpiteiden riittävyttä ja vaikutuksia sekä laatia ehdotuksia kalastussäännösten kehittämiseksi. Ehdotusten lähtökohtana on turvata saimaannorppakannan kasvu.

Suojelutyöryhmän jäseninä toimivat maa- ja metsätalousministeriön edustajat nostavat ryhmän työskentelyssä esille Saimaannorppa ja kalastus -työryhmän tietotarpeita.

Toimenpiteiden toteutumisen seurantatyö tehdään Saimaannorppan suojelutyöryhmässä ja hyödynnetään Saimaannorppa ja kalastus -työryhmässä, kun kalastusrajoitusasetuksen valmistelu kulloinkin alkaa. Saimaannorppa ja kalastus -työryhmä käyttää omassa työssään lähtökohtana Saimaannorppan suojelun strategiaan ja toimenpidesuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita.

Ryhmän päätöksenteko

Suojelutyöryhmän esityksen suojelustrategiaksi ja toimenpidesuunnitelmaksi hyväksyy viimekädessä ympäristöministeri.

Seurantaryhmä päättää ympäristöministeriölle esitettävän lopullisen Strategian ja toimenpidesuunnitelman sisällöstä.

Päätöksiä ei tehdä äänestämällä, vaan pyritään yhteisymmärrykseen.

Jos Strategiaan ja toimenpidesuunnitelmaan tehdään kirjauksia, jotka ovat ristiriidassa esim. tutkimushankkeissa saatujen tulosten kanssa, on kirjausten perustelut kirjoitettava auki.

Kokoukset ja työskentelyn järjestelyt

Työryhmän strategiakaudelle laaditaan vuosisuunnitelma ("vuosikello"), johon sisältyvät mm. kokousten ajankohdat ja tärkeimmät käsiteltävät asiat.

Seuranta- ja asiantuntijaryhmän kokouksia järjestetään lähtökohtaisesti kaksi kertaa vuodessa. Niitä voidaan kuitenkin järjestää tarpeen mukaan myös useammin.

Syksyllä Seurantaryhmän kokoukset järjestetään lähikokouksina Savonlinnassa, jonne ei järjestetä etäyhteyshmahdollisuutta, poikkeuksena vierailevat esitelmöitsijät. Talvella kokoukset järjestetään etäkokouksina.

Asiantuntijaryhmän kokoukset järjestetään pääsääntöisesti **etänä?**

Asiantuntijaryhmän jäsenet ovat tervetulleita osallistumaan seurantaryhmän kokouksiin, joihin hekin saavat kutsun.

Pienryhmäkeskusteluja ja alatyöryhmien kokouksia on mahdollista järjestää myös etänä.

Järjestetään koko Suojelutyöryhmän kokouksia (seuranta- ja asiantuntijaryhmän yhteiskokouksia) ainakin Strategian ja toimenpidesuunnitelman päivittämisen loppuvaiheessa, tarvittaessa myös aiemmin.

Kokouksissa käsitellään pääasiassa Strategian ja toimenpiteiden toteutumista sekä keskustellaan niiden päivittämistarpeista. Keskusteluun voidaan ottaa myös yksittäisiä tärkeitä katsottavia asioita.

Työryhmien jäsenet voivat ehdottaa sihteereille aiheita, joita he haluavat käsiteltävän joko kokouksessa tai etäyhteydellä järjestettävässä infossa.

Kokousten päätteeksi sovitaan seuraavan kokouksen ajankohta. Mikäli ajankohta on myöhemmin jostain syystä tarpeen muuttaa, ilmoitetaan siitä jäsenille hyvissä ajoin.

Seuranta- ja asiantuntijaryhmien kokouksista laaditaan muistiot, jotka sihteeri lähettää jäsenille noin viikon kuluessa kommentoitavaksi. Kommentointiaika on 2 viikkoa. Sen jälkeen sihteeri laatii lopullisen muiston, joka tallennetaan valtioneuvoston verkkosivuilla olevalle hankesivulle.

Toiminta ryhmässä

Ryhmän jäsenet sitoutuvat rakentavaan ja ratkaisuhakuiseen työskentelyyn sekä kunnioittavaan vuorovaikutukseen. Pelisääntöjen liitteeksi on laadittu ryhmän jäsenille "Huoneentaulu", jossa nämä periaatteet on listattu.

Ryhmän kokouksissa varataan riittävästi aikaa asioiden läpikäyntiin. Siitä syystä kulloinkin käsiteltävänä olevien asioiden määrä ei voi olla liian suuri. Kokousten aikataulujen valmistelussa erotellaan keskeiset keskustelua vaativat asiat ja tiedotusluontoiset asiakohdat.

Jotta keskustelulle jää aikaa, pidetään puheenvuorot lyhyinä. Näkemykset esitetään selkeästi, rakentavasti ja perustellen.

Tiedon tuotanto ja jakaminen

Ryhmän jäsenet sitoutuvat tietopohjaiseen valmisteluun ja päätöksentekoon, joka pohjautuu parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Laadukas ja ajantasainen tietopohja on ryhmän työskentelyn olennainen edellytys. Tutkittua tietoa hyödynnetään aina, kun se on mahdollista.

Tiedon aukkopaikkoja ja epävarmuuksia sekä tietopohjan mahdollisia muutoksia (esim. uuden tutkimustiedon valossa) käsitellään avoimesti. Tietopohjan puutteita paikataan mahdollisimman tehokkaasti.

Strategian ja toimenpiteiden toteutumisen seurantaan varten tarvittavaa tietoa jaetaan (säännöllisesti/tarpeen mukaan) etäyhteydellä järjestettävissä infoissa (esim. Teams) ja lähettämällä erilaista materiaalia sähköpostitse (julkaisut, raportit). Säännöllisesti järjestettävät infotilaisuudet merkitään myös Suojelutyöryhmän vuosisuunnitelmaan ("vuosikello").

Viestintä

Viestintävastuu työryhmien ulkopuolelle on ensisijaisesti Suojelutyöryhmän puheenjohtajalla ja sihteerillä. Puheenjohtaja ja sihteeri varmistavat, että ryhmä saa etukäteen tiedon tulevasta viestintätapahtumasta. Tarvittaessa on varmistettava ryhmän jäsenten hyväksyntä Suojelutyöryhmän työtä koskevasta viestinnästä ja sen sisällöistä.

Ympäristöministeriö vastaa tiedotuksesta omalta osaltaan, kun päivitetty Saimaannorpan suojelun strategia ja toimenpidesuunnitelma luovutetaan ympäristöministerille. Samalla työryhmän jäsenet tiedottavat tästä omille taustaryhmilleen.